

ХУДОЖНЄ ПРОЕКТУВАННЯ ОДЯГУ З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ ЕРГОДИЗАЙНУ

*Орлова Н.С.
м. Полтава*

Сучасний дизайн – стрімко прогресуюча сфера науково-практичної творчої діяльності, що органічно поєднана з наукою, мистецтвом, культурою і технікою. Вона базується на досягненнях багатьох наук, низці соціально-детермінованих знань, художніх навичок та на системі спеціальних методів і засобів проектування.

Головне призначення дизайну полягає у створенні цілісного, зручного, естетично виразного середовища життєдіяльності людини та його окремих елементів. Під впливом соціально-економічних перетворень і технічних досягнень оточення сучасної людини постійно змінюється, що потребує знаходження нових професійних підходів і рішень. Саме на них, а також на практичну реалізацію «людського чинника» у формуванні гармонійного предметно-інформаційного простору життєдіяльності людини спрямовані зусилля дизайнерів, ергономістів, психологів та інших фахівців. Велика кількість теоретичних праць, експериментально-прикладних і проектних розробок, активний розвиток таких нових напрямків як ергодизайн, екодизайн, веб-дизайн та ін., збільшення можливостей безпосереднього впливу дизайну на якість життя, підвищення конкурентоспроможності товарної продукції, виховання смаку широких верств населення тощо – все це генерує потребу у системному осмисленні дизайнерської діяльності, узагальненні її результатів, що визначають закономірності розвитку як світового, так і вітчизняного дизайну [4].

На початку 80-х років минулого сторіччя активізувався процес зближення проектних методик дизайну й ергономіки на ґрунті створення єдиної антропоцентричної (тобто, орієнтованої на людську природу) системи поглядів на середовище діяльності людини. Ще у 1986 році, в рамках дискусії Міжнародного симпозіуму «Ергодизайн-86» директор Центру дизайну Паризького Центру культури і мистецтв імені Ж. Помпіду Ф. Буркхард наголосив: «Ергономіка, яка органічно вбудована в дизайн, зможе вийти за межі простого покращення умов праці і стати важливим культурним чинником сучасності». У 1999 році побачив світ Держстандарт України, в якому термін «ергодизайн» отримав офіційний статус. На початку 2000-х років А. Буров і В. Голобородько проводять аналіз змістів, що вкладені в термін і осмислюють місце ергодизайну в загальнотеоретичному аспекті. Російські дослідники під керівництвом Л. Чайнової розглядають ергодизайн під кутом теорії функціонального комфорту. Група авторів під керівництвом В. Свірка виконує комплексне дослідження явища і публікує ряд видань присвячених ергодизайну [3]. У зв'язку із інтеграційними процесами в середині проектної культури, лави професійних дизайнерів почали поповнюватися певною кількістю кваліфікованих спеціалістів з ергономіки і ергодизайну (А. Ашеров О. Бойчук, В. Даниленко, А. Рубцов та інші). Проведені українськими вченими дослідження переконливо свідчать про суттєві викривлення в організаційній структурі вітчизняної системи дизайн-ергономічної освіти.

Ергономіка – науково-практична дисципліна, що інтенсивно інтегрується в сучасні напрями та процеси проектування швейних виробів, привносить в дизайн-проектування комплексність і системність. Сьогодні дизайнерський проект створюється за участю різних спеціалістів, кожен з яких робить свій внесок задля подальшого просування задуму та його реалізації. Але дизайнерська діяльність передуює діяльності конструкторів та технологів. Тому, саме дизайнер, вже на ранніх проектних етапах мусить брати на себе відповідальність за зовнішність, естетичні та споживчі

якості продукції.

Останні роки ергономічність та естетичність стали невід'ємними атрибутами конкурентоспроможного товару, тому в розробці нових моделей одягу дедалі більше уваги приділяється дизайну виробів, як елементів системи «людина – одяг». Аналіз направлений на оцінку дизайн-ергономічних показників: естетичних, соціо-культурних, функціональних, експлуатаційних, дизайн-маркетингових, дизайн-екологічних. Зокрема оцінюється раціональність форми, досконалість виконання, кольорова гама, матеріал виконання, цілісність композиційно-пластичного вирішення, оригінальність та відповідність моді, стилю, відповідність кращим зразкам світового ринку, вимогам потенційних покупців (потенційного ринку збуту), токсичність матеріалів, ступінь утилізації виробу [5].

Одяг потрібен людині як регульована біоболонка, яка повинна відповідати та покращувати життєві процеси людини. У процесі проектування швейних виробів дизайнер повинен спиратися на оцінку ергономічних факторів, від яких залежать дизайн-ергономічні вимоги. До таких факторів належать:

1. Антропометричні фактори, які обумовлюють відповідність конструкції, форми, розмірів моделей одягу формі, розмірам і масі людського тіла, відповідність характеру форм виробів анатомічній пластичності людського тіла.

2. Психологічні чинники зумовлюють відповідність конструкції моделі виробу можливостям і особливостям сприйняття, пам'яті, мислення.

3. Психофізіологічні чинники, які обумовлюють відповідність одягу зоровим, тактильним та іншим можливостям людини, умовам візуального комфорту. Суттєвий вплив на сприйняття виробу мають зорові ілюзії.

4. Фізіологічні фактори забезпечують відповідність одягу фізіологічним властивостям людини, її біомеханічним можливостям.

5. Гігієнічні чинники зумовлюють вимоги до гігроскопічності, повітряпровідності, теплопровідності, токсичності матеріалів, з яких виготовлено вироби.

6. Соціально-психологічні чинники встановлюють відповідність моделі одягу обставинам використання, характеру міжособових відносин у суспільстві.

Дизайнерське проектування – процес конкретного виконання проектного завдання, яке охоплює такі стадії: розробка концепції, визначення цілей, аналіз об'єкта, проведення самого проектування (моделювання, макетування тощо), розробка проектною документації. Художнє проектування дозволяє створити цілісну форму та естетичну цінність предметно-просторових структур. Усі аспекти дизайн-проекту пов'язані між собою, що дозволяє досягти цілісності матеріально-технічних та соціально-культурних споживчих властивостей виробів, задовольняючи різнопланові потреби споживачів, виробництва.

Розробка нових моделей одягу передбачає проведення таких робіт з художнього проектування:

1. Збір і вивчення проектних даних.

2. Аналіз характеристик і функцій: соціально-естетичних, ергономічних, технологічних, соціально-економічних майбутнього виробу та його аналогів.

3. Дослідження передбачуваних умов виготовлення та експлуатації виробу, який розробляється.

4. Формування варіантів ергономічного рішення.

5. Визначення варіанта художньо-конструкторського рішення.

6. Вибір декоративно-конструктивних матеріалів та технології оздоблення.

7. Вибір основного варіанта художньо-конструкторського, ергономічного та кольорово-фактурного рішення з урахуванням обраних декоративно-конструктивних матеріалів і технології оздоблення [6].

Дизайнерські рішення, доповнюючи ергономічні, дозволяють суттєво підвищити якість елементів системи «людина – одяг». Визначаючи якість виробу в системі та створюючи цілісний продукт через організацію та гармонійне поєднання його елементів, дизайнер з'ясовує і реалізує структурні та функціональні зв'язки на основі єдності художнього, наукового і технічного підходів. Крім того, дизайнер, як і фахівець з ергономіки, розробляючи комплексне рішення щодо створення системи, обов'язково враховує людський фактор, вимоги споживача.

Соціальна орієнтованість дизайну, споконвічно властива його природі як діяльності із різнобічного врахування «людського чинника», який представляє у виробництві інтереси масового споживача різних соціальних груп, є особливо важливою в ситуації, що склалася, і характеризується гострими соціальними проблемами. Сьогодні дизайнери повинні брати участь у вирішенні комплексних соціально-економічних і екологічних проблем, процесів, умов і елементів життєзабезпечення й життєдіяльності людини й суспільства, безпосередньо пов'язаних з поліпшенням якості життя населення України.

Список використаної літератури

1. Гамаш Д.Л., Бідюк П.І. Людський фактор та ергономіка (Вступний курс) Київ : Корнійчук, 2001. 279 с.
2. Голобородько В.М. Вибрані глави проєктивної ергономіки. Антропоморфний фактор: навч. посіб. Харків : ХДАДМ. 2004. 216 с.
3. Голобородько В.М., Свірко В.О., Рубцов А.Л. Ергодизайн як методологічна стратегія сучасної дизайн-ергономічної діяльності *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архитектура*. 2013. № 2. С. 23–26.
4. Дизайнерська діяльність: стан і перспективи Інформаційно-методичне видання / Свірко В.О., Бойчук О.В., Голобородько В.М., Рубцов А.Л. Київ : УкрНДІ ДЕ, 2014. 171 с.
5. Ергономіка та основи ергодизайну: методичні рекомендації до виконання курсової роботи / уклад. : Л.Р. Гнатюк, В.М. Заплатинський. Київ : НАУ, 2011. 40 с.
6. Основи ергодизайну: навчальний посібник / Свірко В.О., Бойчук О.В., Голобородько В.М., Рубцов А.Л. Київ : НАУдрук, 2011. 300 с.
7. Основи ергодизайну URL: <http://elib.lutsk-ntu.com.ua/book/knit/ktpn/2011/11-40/page28.html> (дата звернення: 18.03.2019).
8. Словник з дизайну і ергономіки / Свірко В., Ашерев А., Голобородько В., Бойчук О. та ін.; під загальною редакцією В.О. Свірка. Київ : видавництво НТМТ, 2009. 130 с.

ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ПОЗАУРОЧНІЙ РОБОТІ З ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Рутковська О.М.
м. Полтава

Анотація. У статті розглядається актуальна проблема освітньої діяльності сучасних навчально-виховних закладів – розв'язання проблем безпеки життя і діяльності учнів у позаурочній роботі з трудового навчання.. Аналізується поширення на всій території України сучасної моделі навчального закладу – школа сприяння здоров'ю. Обґрунтовується залучення батьківської громади, фахівців медичної галузі, органів місцевого самоврядування, громадських організацій до здійснення превентивних заходів щодо профілактики негативних явищ серед дітей та молоді, формування в них культури здоров'я. Розкриваються критерії діяльності навчального закладу сприяння